

## ABONAMENTŪ

	In orași	In districte.
Pentru un an	24	30 lei.
Pentru ½ an	12	15 —
Pentru trei luni	7	8 —

Ori-ce abonament neînsoțit de valoare se refuză.

Abonamentele se fac numai de la 1 și 15 a le fie-carei luni.

Episfolele nefrancate se refuză și articolii nepublicați se ard.

## TELEGRAPHUL

APPARE IN TOATE SERILE DE LUCRU

Pentru abonamente, reclame și anuclurni, a se adresa la Typographia Națională, strada Academiei No. 24.

## ANUNCIURI

Titlu mic pe pagina a IV.	15 bani
Reclame pe pagina III.	1 lei.
" " " II.	2 lei.
" " " I.	3 "

Pentru Franca: se primesc anuclurni și reclame la D-nii Orain & Micoud, rue Drouot 9, Paris.

Pentru Austria și Germania, la D-nul Philipp Lob, Wien Wollzeile No. 2.

Pentru rubrica inserațiilor și reclame Redacțiunea nu este responsabilă.

## DEPEȘI TELEGRAFICE

(Serviciul telegrafic al Românilor)

Berlin 14 Octomb. — Printr'o scrisoare către împăratul Germaniei, Papa se plânge de măsurile luate de guvern în contra catolicismului și declară că densusul nu crede că împăratul aru consimți la aplicarea unor asemenea măsuri de natură a săpa tronul. Prin urmare rogă pe împărat să dea ordinele pe cari le va crede necesare în această privință.

In responsul său, împăratul Wilhelm spune Papel că e rău informat.

Dupe ce caracterisă agitațiunile ostile ale clerului, împăratul declară că va menține intactă autoritatea legilor în contra oricui aru fi. Apoi exprimă speranța că atunci, cându Papa va fi mai bine informat, va face să se poată capătă acelor agitațiuni, cari n'au nimic a face cu religionea.

Paris, 14 Octomb. — Se acreditează șomotul că comitele de Chambord refuză d'a da ori ce explicațiuni mai înainte d'a fi recunoscutu ca rege.

## BUCUREȘCI 4 OCTOMBRE

Alegerile din Franca, de la 12 Octomb, cari au datu în patru colegiuri vacante patru deputați republicani, procesul Bazaine și agitarea populațiunilor negermane și neungare din Imperiul Austro-Ungar, suntu adu cestiuni la ordinea diler ce trebuie se preocupe pe ori ce diastiu, și mai cu seamă pe noi români, cari așteptăm totu binele și totu fericirea noastră de la împrejurările politice din afară.

Aceste trei cestiuni voru fi, dar, obiectul revistei noastre pentru ziua de adu.

Par'că auclun pe unii din cititorii nostri dicendu-ne, mai lăsați cestiunile esteriore și mai ocupați-ve de ale noastre. Pote că au dreptate cititorii nostri? Dar cese le mai spunem? Totu aceleasi lucruri pe tota ziua; totu ilegalități din partea guvernului și totu impositate; totu umilințe la streini și totu concesiuni; totu jafu din partea Regiei contra cultivatorilor de tutun și totu săraciri cu timbrul; totu imposibilitate licențelor și totu persecuțiuni din partea autorităților administrative; totu conspirațiuni din partea guvernului cu streini spre a le da liberă străbate pe la Porțile de feru și prin strămtorile munților nostri.

Nu este vorba, pe fie care di vine câte ceva nou din partea guvernului care lovesce interesele țerei și ale cetățenilor, dar felul acesta de lucruri suntu noui în formă, însă vechi în fond. Țera le cunoște; ea scia ce pote aștepta de la omeni cari o domnescu adu, pentru ca se se mai ocupe de ele. Dea-

ceia de lăsamu acum la o parte și venim la cestiunile esteriore de care ne amu propus a vorbi adu.

Reacționarii din Franca, orbi ca totu confrății lor din tote țerile; resemăți penisce drepturi ce credu că le au de la Dumneđu, acelea numai a governa; uitându că trăim într'unu secolu alu luminilor care, o dată cu aburul și cu telegraful, ne-a adus și dreptul omului, adică libertatea a se stăpâni elu pre sine și numai a pune pe cine găsesc elu cu calea a administra interesele, cum pune unu stăpânu de moșie pe unu ipistatu a-i conta afacerile; acesti reacționari în Franca, dicu, setoși de putere cu ori ce preț, se agit, conspiru spre a întorče țera lor cu unu secolu inapoi.

Opiniunea publică, înse, ridde de pretențiunile lor absurde. Ori de câte ori are ocaziune se se manifestese, ea arătă prin voturile ei că domnia dreptului divin s'a dus, a muritu pe eșafodulu de la 1792 și pe baricadele de la 1830, eru domnia regalității și a imperului s'a îngropatu la 1848 cu eșafodulu lui Ludovic Philipp și la 1870 în jurul Sedanului.

Franca surprisă la 1871, înecată pe de o parte de armatele de invasiune, pe de alta parte sleită de rebeli, amenințată de Comună, înșelată de propagandele regaliste că republicanii nu voru se încheia pace și că în curându țera are se fie totu inyasionată și subjugată de armatele straine, a alesu în cauză o majoritate de regaliști. Inadată înse ce lucrurile s'au liniscitu, indată ce francesii s'au adus a minte de ce a pătitu de la regalitate, au început a se căi de ce au făcutu, și adu își curăța păcatele alegându necontentu republican.

Poporul francez probesă prin acesta că este otărātu a și conserva instituțiunile ce și a datu la 4 Septemb. Dacă vre o tentativă aru voi se i le sfărime prin aceste alegeri elu arătă că este otărātu, dupe cum dice D. Edgard Quinet în scrisorea sea către alegătorii din Haute-Garonne, a sfârși încă o dată cu regalitatea printr'o revoluțiune resbunătoare, printr'o mare de sânge și de lacrimi.

Comitele Chambord nu voesce se și părăsescu drapelul alb, nu voesce se dea nici o explicațiune acelor cari i le cer, până nu va fi recunoscutu ca rege. Alegătorii a patru colegi, în ziua de 12 Octomb, îi respondu, prin alegerea a patru republicani, că Franca ține la drapelulu de la

Valmy și Jemappes, la drapelulu care a fostu purtat de armatele învingătoare prin tota lumea, și că nu va recunoste nici o dată rege pe acela ai căru strămoși au fostu giolotinați și restoranți dupe tronul chiar de popor.

Procesul lui Bazaine continue a atrege atențiunea generală.

Amu publicatu până acum o dare de semă până la ședința de la 8 Octomb.

In ședința de la 9 Octomb se continue cu citirea raportului care este ajunsu la partea privitoare la evenimentele petrecute în jurul Thionvilului, cu începere de la 14 Augustu.

Se spune că comandantul Magnan și colonelul Stoffel au fostu puși în realități su nisce emisari, și raportulu da deslușiri serioase asupra întrebunțării ce a făcutu colonelul cu depeșele ce i s'au predatu.

In ședința de la 10 se continue cu citirea documentelor. Acestea se referă la încercările făcute a intra în comunicație cu Metzulu: 400 tramiși au fostu întrebunțati în această afacere, deru numai 20 voru apare ca martori în procesulu de faciă.

Se apasă asupra depeșei de la 23 Augustu și se face mențiune de cererea ajutorului pe care înse Bazaine refuză a lu trimite ca mijlocu de salvare. Asemenea se face mențiune despre silințele guvernului apărării nationale de a intra în comunicație cu Metzulu. Se procură dovada, că Bazaine a fostu încunoscunțatu, că o cantitate de proviziuni este grămadită în Thionville.

Apoi se adoga, contra susținerii lui Bazaine, că aru fi încetat cu mișcarile din cauză lipsei de munițiuni, tunările ce au fostu în finiță, obiectele de aprovizionare și rezervă de munițiuni, și se constată că din tunurile cu calibru de 4 funți la 16 Augustu fle-care aveă 240 impușcături, și cu tote asetea n'a făcutu de cătu numai 39 deșupături; asemenea a mai fostu în finiță în aceiași di 17½ milioane patrone, și s'au întrebunțatu numai unu milion. Astu-felu deru, nu este adevăratu că a fostu lipsă de munițiuni. Raportulu dice clar: Decă se vorbea de lipsa de munițiuni, motivulu era, că nu voia a se bate.

In privința obiectelor de nutriementu, raportulu amintesce neprivederea la începutul resbelulu a a-provisionările înterđiate și obiectele de nutriementu fură mișorate. Acestu raportu se referă până la

asediarea Metzulu de către trupele germane.

In ședințele de la 11 și 12 s'a continuatu cu citirea raportului. La 13 a începutu interogatorulu de la bătălia de la Forbach până la Gravellotte. Bazaine respunde, voidu se dovedescă neîndestularea probelor; elu dice că mai suntu și alte depeși trimise d'a dreptulu maiorulu generalu Le Boeuf; se referă mai alesu la două, din care rezultă că a voit se preveni mișcarea, făcendu a se retrage armata germană, dar a fostu împedat de imperatoarele. Elu arătă că n'a căutat se mergă în ajutoru, și numai de a ține armata inemică sub zidurile Metzulu.

Agitarea între populațiunile din Austro-Ungaria provinu mai cu seamă din mișcarea electorală în confiniile militare. Și agitațiunea este așa de mare între croații și serbii din Banatu, cum și între români din Transilvania, în cătu foiele unguresci au încaputu a invita pe guvernul se recitgă la mijloce extraordinare, se proclame starea de asedi în ținuturile respective.

Unu diaț magiaru din Cluș, Magyar Polgar, pretinde că în confiniile militare se impartu arme între popor spre a începe lupta contra unguilor.

Federațiunea din Pesta, vorbindu despre acestu șomot alu foiei unguresci, dice că nu scia dacă este adevăratu ceea ce se dice, dar poporele ne maghiare au destule cauze d'a se pune pe picioru de apărare, dacă nu de atac.

Vorbindu de suspendarea libertăților publice, ce brumă mai au poporele din Austro-Ungaria, diațulu românesc din Pesta se exprimă astu-felu.

«Vrea acum guvernul se suspende libertățile constituționale? Dacă și acestea; cerce marea cu degetulu; deru se scia că atunci în sus și-a aprinsu pae în capu: fantasma ce-lu persecută din pasu în pasu și i se arătă chiar și în visurile de nopte, i se va presenta atunci în tota grandorea și furorea. Dreptatea maltrată și insultată cere nu numai a fi resbunată, ci ea cere a fi restituită în sânțele ei drepturi antice.

«Înțelegem pozițiunea precară în care se află în presente cei ce conduc nava statulu, și chiar pentru că o înțelegem, amu dori se le dăm sfatul, decă nu amicabilu, celu puțin creștinescu, ca se caute mai bine a scăpa acestă navă din-

tre Scilla și Caribda, și se nu dea ascultare vocilor de sirene, căci acestea sunt amăgitoare și-i pregătesc peirea.

«Însă nu guvernul magiar, dus pe ghiață de însăși organele sele, cari au provocat agitațiunea și iritațiunea spiritelor în confinie, acum vrea să-și aibă recursul la cele mai drastice mijloace de terore, vrea să-și pună cu mâna proprie focul la casă. Pressa magiară vorbesce de suspendarea libertăților constituționale, ca și când acolo, unde domnesce forța și arbitrarul, ar mai putea avea loc și libertatea. Dacă guvernul vrea să fie legal și leal, atunci se nu exercite presiune asupra poporului, se nu-și aibă refugiul la terorism, ci se lase pe popor să-și exercite liber drepturile sele și se dea ascultare dorințelor sele. Ingerința și amestecul nascu ura, revoltă simțul și producă inversiune, ale cărei efecte și esplosii sunt funeste, sunt înfricoșate.»

Austria, dar, nu stă bine nici ea! Pe când ea voese se agite populațiunile în Turcia, pe când conspiră cu guvernul nostru a deschide cestiunea orientului, o rană mare se deschide și în sinul se.

Este un proverb bătrân care dice: cine voese se sape grăpa altuia, cade el mai întâi în ea. Această se poate întâmpla Austriei.

## PROCESUL BAZAINE

(Urmarea Raportului.)

### Mareșalul Bazaine este numit comandant șef.

În fața neașteptatelor nenorociri ce suferisem, a esitațiilor continue ale Imperatorului, care arătase o inesperienza absolută la conducerea armatei, a perturbațiilor care-fera consecința opiniunilor publice cerea ca un șef capabil și hotărât se fie pus în capul armatei.

Măsura care încă de la 6 August puse sub ordinele mareșalului Bazaine cele patru corpuri întrunite în Lotaringia, der care lăsa Suveranului direcțiunea generale a operațiilor militare, n'a dat a acestei opiniuni de cât o satisfacțiune incompletă. De aceea, sub presiunea sentimentului generale și chiar dupe consiliile celor ce-l încongiurau, Imperatoarele, abdicând în mod oficial de la putere, se decise, la 12, a investi pe mareșalul cu comanda supremă a armatei de la Rhin, punându sub direcțiunea sa corpurile cari mergeau spre a se întruni în tabăra de la Châlons, sub ordinele mareșalului Mac-Mahon.

Incidentul ce vom arăta mai jos precipită negreșit acest desnodământ.

În deșepțiunea sa făcută înainte comisiunii Adunării naționale, instituită pentru a face o anchetă asupra actelor guvernului apărării naționale, deșepțiunea care a fost imprimată, D. de Keratry a afirmat că, 18 se 20 de zile înainte revoluțiunii de la 4 Septembre, D-na mareșala Bazaine a venit din partea mareșalului, spre a-i spune că prezența Imperatorului înainte armatei compromite operațiunile militare; că mareșalul nu mai ia asupra-i responsabilitatea și că dorea se retrage. D. de Keratry a adăugat că, de acord cu DD. Jules Favres și Picard, delegați ai opozițiunii, a fost la ministru de resbel, comitele Palikao pentru a

comunica această declarațiune, și că acesta i-a răspuns că, conform dorinței Camerei, mareșalul Bazaine va fi investit cu comanda supremă.

Generalul Palikao, devenind ministru la 10 August și mareșalul fiind numit la 12, întrevederea narată de D-nu Keratry a trebuit se aibă loc la 11.

D. de Keratry a confirmat aceste diferite fapte în deșepțiunea sea primită pe calea comisiunii rogatorie; elu adăogă că D-na mareșala având cunoscința de deșepțiunea sea, a venit la Marsilia spre a-lu întâlni, la 28 Februarie 1872, ca se li spune că, nici o dată mareșala n'a fost însărcinată a face o declarațiune în felul celui ce se află formulată în termenii deșepțiunii; că visita sea înainte de 3 Septembre n'a fost de cât o vizită de bune relațiuni în momente critice.

«D-na Mareșala s'a esplicat ore reu dice D de Keratry, sau a trecut peste cugetarea sea? Dat'amă ore intervețiunii sele personale un sens pe care-lu recusa? Afirmă că amă fost interpretul cuvintelor sele și rămân convins că pentru că mareșalul o afirmă, a rămas cu totul străină acestei demarșe.»

Chemați a depune asupra acestui incident, DD. Jules Favre și Picard recunoscu de a fi intervenit pe lângă ministru, cu scopu ca se ajungă a obține unitatea și aptitudinea în comandament. D. Picard a păstrat suvenirul comunicațiunii făcută prin D. de Keratry din partea mareșalului și a eventualităților ce ea lasă a se întrevedea; cât pentru D. Jules Favre nu-și aduce aminte bine de toate detaliurile. D. comte de Palikao-și aduce aminte asemenea de demarșă făcută pe lângă densusul în privința comandamentului armatei de la Rhin, der declară că numele mareșalei n'a fost amestecat în această afacere, și că nu-l s'a șis că mareșalul a voit să-și dea dimisiunea. Întrebat asupra acestui incidente, mareșalul a răspuns că, atunci când uvrăgiul D-lui Keratry a apărut, a fost forțe miscat de pasagiul relativ la visita făcută acestui deputat de D-na mareșala într'un scop politic, și D-na Bazaine se decises a merge la Marsilia pentru a invita pe D. de Keratry ca se modifice acest pasagi care era o pură invențiune din partea sea.

Ori care ar fi fost sensul intervețiunii directe sau indirecte a mareșalului, numirea sea impusă, mai ales de opozițiune, îi crea faciă cu Imperatul o situațiune dintre cele mai dificile. Pe d'altă parte, preponderența Suveranului da dorințelor sale, cu totă noua sa pozițiune, aparința unui ordin și ridica astu-fel mareșalului libertatea de acțiune care îi era așa de necesară într'o ocaziune așa de gravă. Prin acest dublu motiv, mareșalul a trebuit se n'aibă de cât o singură dorință aceea de a se sustrage unei pozițiuni încurcate unei tutele periculoșe.

Vom vedea zilele următoare traducându se acest sentiment în conduita mareșalului; elu singur pte da esplicatiunea greșelilor enorme cari s'au comis în acest period.

### Retragerea armatei spre Châlons este decisă.

Dupe cum amă șis mai sus, la 12 August, ziua când mareșalul Bazaine a luat comandamentul șef, armata ocupa înainte forturilor malului drept alu Moselei, spațiul coprins între Seille și Mosella inferioară. Proiectul de retragere spre Châlons fusese reluat și mareșalul primi ordinul de a-lu executa.

Credem că trebuie să dăm detaliurile luării serviciului comandamentului armatei. Éta întrebarea ce s'a pus în această privința mareșalului: — În ce condițiuni a luat comandamentul? S'a ținut vre un consiliu de resbel? Ai avut cunoscința de situațiunea generale și de pozițiunile

ocupate de aripa dreaptă a armatei Rhinului? Mareșalul răspunde:

— Amă priimit avisul numirei mele la 12 dupe amiață; m'amă dus imediat se fac pe imperatoru a observa că erau mareșali mai vechi și mai apți de cât mine, pentru a primi comandamentul în situațiunea dificile în care eram.

Nu fu vorba de nici unu detaliu de serviciu, nici de proiecte ulterioare, nici de marșul în retragere alu întăului, alu cincilea și alu șapte-lea corp, nici de sciințele ce se puteu avea asupra inamicului. Majorul-generalu, care era presente nu a dat nici el. Nu a fost vorba în această întrevedere, nici de concentrațiunea trupelor la tabăra de la Châlons și ordinele relative acestei mișcări a trebuit espediate mareșalului de Mac-Mahon de majorul-generalu; der n'amă nici o cunoscință.

Ori ce reflexiune pare de pris osu, i prezența mărturisirei ce face mareșalul despre neglijența cu care ia posesiunea comandamentului se.

### Trecerea Moselei.

Prima mișcare de retragere a fost decisă la 7; în aceiași zi generalul Coffinières fu numit guvernator alu Metzului; de la 8 s'a început sub direcțiunea sea, atât în susul cât și în josul pieței, construcțiunea a trei serii de punți pe Seille și pe diversele ramuri ale Moselei; pentru a facilita, împreună cu cele două punți de piatră ale orașului, trecerea repede a armatei. Aceste punți fur terminate la 12 sera, și deja câte-va regimente trecuseră Mosela, când, în noptea de la 12 spre 13, se întâmplă o creștere a apei, care înecă tablierile punților dupe ramura cea mare, și rampele, și luă chiar câte-va părți din ele. Circulațiunea abia putu fi restabilită în dimineața de la 14, și numai în dupe amiața acestei zile începu defilarea armatei. Trebuie să spunem că aceste punți nu erau nici de cum indispensabile și că armata, dacă se ținea a i se grăbi mișcarea, putea prea bine se mulțumescă cu cele două punți ale orașului și cu aceia a calei ferate.

Apoi, dacă în loc de a construi în sus și în josul trei serii de punți, abia trecând de nivelul apei, s'ar fi mulțumit a construi două se chiar una în condițiuni bune de soliditate creșterea apei de la 12 spre 13 n'ar fi putut întrerupe trecerea. Aceste voioșe deșepțiuni nu pot angagia întru nimic responsabilitatea mareșalului, der instrucțiunea relevă în sarcina sea faptul de a nu fi utilizat, chiar de la 13 de dimineață, cele trei punți ale orașului și ale drumului de feră, de a fi acceptat astu-fel fără cea mai mică necesitate până la 14 dupe prânzu, pentru a-și pune armata în mișcare.

Întârziându în modul acesta pe malul drept lasă inamicului, care urmăresce până în ziua cea retragerea noastră, de destul de departe și fără se o supere, timpul de a aduna forțele lui și de a ne ataca în momentul în care cea mai mare parte a armatei trecuse deja Mosella.

Inacțiunea mareșalului este cu atât mai inexplicabilă, cu cât Imperatul, cu drept cuvânt, neliniștit asupra situațiunii, și de astă dată bine inspirat, îi vorbea cu stăruință de a activa demersul se.

«Cu câtă cugetă la pozițiunea ce ocupa armata, îi scria imperatorul la 12 August, — cu atât o găsescu critică, căci dacă o parte va fi învinsă, și retragerea ar fi în disordine forturile nu ar împedica cea mai spăimântătoare confusiune. Vești ce e de făcut, și dacă nu suntem atacați mâine se luăm o resoluțiune.»

Imperatoarele îi scris din nou în ziua de 13: «Nu este un moment de pierdut pentru a face mișcarea decisă.»

Mareșalul îi răspunde: «Generalul Coffinières, care în acest moment este cu mine, îmi afirmă că, cu totă diligența po-

sibilă punțile nu pot fi gata de cât mâine.»

În acest moment, mareșalul pare a hesita asupra oportunității de a trece pe malul stâng. Scrie, tot în această zi, imperatorului, la 9 și jumătate ore sera: «Inamicul părându a se apropia de noi și a voi se supra-veghieze mișcările noastre, așa că trecerea ce trebuie se se efectueze pe malul stâng, ar putea atrage o luptă defavorabilă pentru noi, este preferabil se de a-l aștepta în liniile noastre, se de a merge la el prin o mișcare generală de ofensivă. Mă voi sili se amă vești; voi ordona atunci mișcările ce vor trebui se se execute, și le voi face imediat cunoscute Maestății Vostre.»

Imperatorul îi răspunde la 11 ore sera: «Depeșa ce-ți trimit de la imperatessa arată destul importanța ce pune inamicul asupra netrecerii noastre pe malul stâng; trebuie der totul făcut ca se treci. Dacă crești că trebuie se faci o mișcare ofensivă, se nu ne trăsă astu-fel ca se nu putem opera trecerea noastră.»

Mareșalul abandona proiectul se și da ordin de a trece pe malul stâng; der în momentul când cea mai mare parte a trupelor se a trecut Mossela, inamicul care profitase de timpul pierdut de noi, atacă posta-guarda. Este respins cu cea mai mare vigore,

Lupta de la Borny inaugură într'un mod strălucit, s'o recunoscem cu tărăie, comandamentul mareșalului Bazaine. Rădica moralul armatei, der întârzierea merșului, și în acest moment, pentru că voia se părăsască Metzului, era mai important se câștige timp de cât o bătălie, căci inamicul secundat de toate întârziările năstre, întreprins în totă grabă mișcarea întorsă care era se-lu pună pe linia noastră de retragere, și se ne ridică ori-ce comunicațiune cu interiorul.

Ce măsură ordonă comandatele pentru a activa merșul trupelor și a întârzi pe alu inamicul? Lucru trist de spus der în momentul când o cestiune așa de mare era se decidă sorta Franciei, precauțiunile cele mai elementare fur neglese.

Debușurile ambelor punți ale orașului și a celor două serii din punți provisorii, în sus și în jos, dau în calea spre Verdun, trasă la esirea pieței paralelu cu cursul Mosellei. O dată punțile trecute trebuia se se rădice pe platourile malului stâng. Mai multe căi conduceau aci.

Prima, a Verdunului prin Longeville și Moulins, se bifurca la Gravelotte, urmând două direcțiuni cari amândou mergeau la Verdun: una prin Rezonville și Mars-la-Tour, a doua prin Doncourt și Etain.

Se putea asemenea ajunge direct la platoa, urmând calea Plapoville prin gâțul de Lessy, Châtel, valea de la Monvaux și Armanvillers.

La acest punct ajungea asemenea venind despre Metz, o prea frumoșă cale trecând pe la Lorry, și a căreia linie urma vârful contra-fortului de la Saint-Quentin.

În fine, se putea utiliza și calea cea mare de la Metz la Briey prin Woippy, Saulny și Saint-Privat-la-Montagne.

Nimic nu era der mai simplu de cât a trage patru intinerarie distincte, pentru a a dunge la platouri. Din nenorocire, nici o recunoscere generale nu fu ordonată în sensul acesta, și ordinul de marș nu asigură pentru ambele corpuri de cât cele două căi ale Verdunului prin Mars-la-Tour și prin Etain, și, fiind că aceste două căi aveau un trunchiu comun între Metz și Gravelotte, pe această unică cale se îngropă armata întră, dupe trecerea punților.

Dupe avisul venit de la Paris, transmis de Imperatessa, și pe care Imperatoarele lu adresase la 13 sera mareșalului, avis care anuncia o mișcare probabilă a inamicului în direcțiunea Thionvillului, generalul șefu găsi periculos, asi-

gură elu, de a usa de calea de la Woippy, și acesta cu nici un cuvânt, fiindcă nici o înscințare locale nu confirmase realitatea mișcării anunțate, și calea ferată de la Adrennes ca și telegraphul continuau a funcționa fără obstacol. O surprindere dă în această direcțiune nu era de temut.

În prezența spăimântătoare aglomerări ce se produse, aglomerare ale cărei pericole fuseseră semnalate generalului Jarras, o parte a trupelor fu dresă, a doua zi 15, prin gâtul de la Lessy. În același timp mareșalul dă ordine de a licenția imediat convoiul auxiliar, cu toate aretările intenționate, cu dreptul cuvânt speriat de consecințele acestei măsuri, care ar fi lipsit armata de nutrimentul necesariu pentru marșul său. În vederea imposibilităților materiale ce trebuia să împiedice execuțiunea șea, acest ordin nu avu nici o altă urmare decât mântuirea, la Ban-Saint-Martin, a convoiurilor a trei corpuri de armată. Acela al mareșalului cartier general, care era deja angajat în defileu, trebui să continue mersul său, și adjunse întregu la plato, unde deja lă precedase acela al celui de al doilea corp.

A doua zi, 16, calea de la Lessy era asemenea plină: corpul al patrulea, sub imperiul necesității, trebui să urmeze în contra ordinului ce primise calea de la Saulny, și adjunse astă-fel la timp pentru a lua o parte glorioasă la bătălia de la Rezonville. Cu toate acestea acelea din diviziuni care formau capul coloanei, și care fuseseră angajate la 15 pe calea de la Lessy, nu adjunseră pe plato de cât la 16, la 10 ore seara. Asemenea s'ar fi întâmplat și cu al patrulea corp, deca șeful său, bine inspirat, nu ar fi luat, a doua zi la 16, rezoluțiunea de a trece pe calea de la Briey.

În van mareșalul Bazaine caută a arunca responsabilitatea dispozițiilor luate pentru marșul asupra șefului său de stat-major. Ordinul mișcării de la 14 dictat de mareșal, nu indică de cât o singură cale de urmată la eșirea din Metz, pe când erau încă alte trei; totul stă aci.

Cu această ocaziune se manifestă clar lipsa de înțelegere între mareșal și șeful de stat major, care avu un efect atât de supărător pentru binele serviciului asupra conducerii operațiilor. Mareșalul, a depus generalul Jarras, m'a ținut de la început să sistematicească înălaturată fără a participa la proiectele șele, care nu mi erau cunoscute de cât în momentul în care mi da ordine să le execut, astă-fel că n'aveam timpul să le studiez și să propun în urmă măsurile de detaliu. Pentru a fi totu-d'una în stare de a îndeplini funcțiunile șele în totă întinderea lor, șeful de stat-major, adaugă el, are trebuință de o autoritate pe care nu o pte ține de cât cu confiența comandantului. El nu pte face nimic fără ordinul său autorizațiunea șefului său.

Deca lucră sub propria sea responsabilitate, acesta nu o face pte de cât cu siguranța că secundă intențiunile acestuia. De aci rezultă necesitatea unei înțelegeri complete și neînțelegeri între comandant și șeful de stat-major. Fără această înțelegere, care implică o încredere absolută, acest din urmă este completament paralizat.

Acesta a avut evident loc și nu se înțelege pentru ce mareșalul Bazaine și generalul Jarras au putut suporta situațiunea falsă în care se găseau față unul cu altul.

Pe când armata franceză ajungea cu atâtă greutate la plato, s'au luat ore cel puțin măsuri pentru a opri șeu împiedica marșul inamicului, tăindu punțile situate în sus de Metz, atât pe Seille cât și pe Mosella?

În prevederea evenimentelor ce se des-

ășurau, se făcuse preparative de a mina în punțile de la Magny și Marly pe Seille, în cele două punți de la Ars și în cea de la Pont-à-Mousson pe Mosella; der una singură din aceste preparative, cea a punții de la bariera de la Ars, fuseseră executate. În fine, la Novéant se afla o punte suspendată care se putea distruge în câte-va minute.

Când s'osirea curierilor inamici fu semnalată dinaintea Bornyului, petiții repetate fură adresate generalului-șef în ziua de 13 și în dimineața zilei de 14, de către locuitorii Novéantului și Arsului, ca să le dea voie a distruge punțile. La cele două d'entreu depeșe, se răspunde: «Astăptaj»; o a treia remase fără răspuns. Din partea șea, serviciul local de geniu făcea, pe lângă generalul Coffinières, o asemenea demarșă pentru distrugețiunea punții de la Ars, demarșă care fu refuzată.

Necesitatea de a rupe punțile de pe Mosella între Frouard și Metz trebuia să preocupe pe comandant din momentul în care retragerea armatei fuseseră decise. Era foarte urgent, în adevăr, de a îngriji de atunci de siguranța circulațiunii pe linia drumului de feră de la Châlons, Frouard, Metz, pe unde avea să sosescă al 6-lea corp, și care din cauza traseului foarte apropiat al frontierei către Ardennilor era singura cale sigură pentru a comunica cu interiorul Franței și pentru a aproviziona armata. Totul comanda de a ocupa printr'un detașament pozițiunea de la Frouard și intrarea defileului de la Toul și de a rupe punțile din sus. Astă-fel nu ar fi avut loc insultele curierilor și tentativele de distrugețiune ale căei, care însemnară trecerea diverselor porțiuni ale celui d'alt șeselea corp, tentative al căror comandant fu instruit de mareșalul Canrobert. Strălucitul ajutor al generalului Marguerite pe Pont-à-Mousson probă că atențiunea generalului-șef fu atrasă asupra acestei situațiuni alarmante; din nenorocire, singurul remediu eficace, distrugețiunea punților, nu fu ordonat.

Cu toate că mareșalul a stat până la 12 subordonat imperatorului, se observă că responsabilitatea șea nu pte fi cu totul degajată, în cea ce privește evenimentul care se întâmplă din momentul ce retragerea armatei fuseseră decise; în fapt, de la 6, avea comanda celor patru corpuri concentrate sub Metz, avea astă-fel dreptul de a lua, șeu cel puțin de a reclama măsurile judecate de elu indispensabile. Abținerea completă în care se închisese în această perioadă nu pte fi deră de cât blamată.

În urma faptelor ce relatăm, corpul al 6-lea nu putu ajunge întregu la Metz, deră calea fiind cu totul interceptată la 13, trei sferturi ale diviziunii din urmă, artileria a două diviziuni, rezervele și parcurile de artilerie, de geniu, și serviciile administrative ale acestui corp nu putu ajunge, și se aruncă spre Châlons împreună cu numeroșele convoiuri cu proviziuni ce le urmau.

La 18, această greșală fu crud expiată, căci ea privă al șeselea corp de un sfert din efectivul său, de trei părți din artilerie, de rezerva munițiilor șele și de geniuul său, cum se regretă mai târziu toate acele proviziuni care ar fi ajuns în oraș, deca ar fi voit.

Nici o dispozițiune nefiindă luată, inamicul putu profita în totă securitatea de facilitățile ce-i menagea neîngrijirea noastră.

Nu se pte trece cu vederea un altă faptă deplorabilă, care fu consecința celor ce precedu. Deca punțile vecine de Metz ar fi fost distrușe, este aproape sigură că hulanii care, în dimineața de la 15, insultară satul Montigny și bateria care aruncă în salutul Longeville, acele câte-va obuzuri, care determină plecarea preci-

pitată a cartierului imperiale, nu s'ar fi hasardat așa aproape de oraș.

Sub impresiunea acestei mișcări, mareșalul credu că trebuie să facă a sări o arcadă a punții calei ferate, pentru a evita, ție în memoriul său justificativ, o nouă luptă de post-gardă. Acestă exploziune nu lă pte suficientă; rupse în aceeași zi o a doua arcadă, și cu toate acestea, această punte supusă focurilor orașului și ale Saint-Quentinului era apertă de ori ce atac s'osiosu. În urmă, se regretă prea mult de a se fi pierdut o comunicațiune precioasă pentru liniile armatei, și în totu timpul blocării se lucră la restabilirea ei. Deră inamicul singur trage profitu dupe capitulațiune, și pe această punte s'a dresu spre Thionville materialul de asedi, scos din arsenalul Metzului, care servi a face să se predea piața. Vom reveni asupra acestei circumstanțe.

Este în adevăr penibile de a cugeta că dintre toate punțile din giurul Metzului, se distrușe tocmai cea care ne putea servi.

Mareșalul Bazaine declină sus și tare ori-ce responsabilitate asupra măsurilor relative la distrugețiunea punților, afară de cel de la Longeville. Elu face a se observa că majorul general, și generalul comandant al geniuului, care remăseseră la Metz pe când se găsea el la frontieră, și care trebuiau să fie în curent cu proiectele imperatorului, trebuia să se ocupe de asta; adaugă că atunci când a luat comanda nu a fost vorba de nici un detaliu de serviciu, și că a cugetat că măsurile necesare a trebuit să fie luate. Cât pentru depeșele telegrafice venite de la Novéant și Ars, declară a nu fi avută cunoștință de ele.

(Va urma)

## LA TĒRĂ

Vezi streinul cum suride,  
Infernatul de streinul!...  
Când tu plângi, el crudul gâde  
Ride de al tu suspin!  
Ride și banchetuesce  
Șerpele înveninat!  
Der un Dumneșeu trăește!  
Tără, el nu te-a uitat!

Măine spulberat streinul  
Va peri sub mâna sa!...  
Lacrămile și suspinul  
Pentru noi vor înceta!...  
Cel tu nu banchetuesce  
Subtă astă cer îndelungat,  
Căci un Dumneșeu trăește...  
Tără, el nu te-a uitat!

Cine p'altul vrea să 'ngrope  
El se duce mai înteu!...  
Ori-ce rē faci la aproape  
Vine l'alt tu căpēțeu!  
Cel tu nu banchetuesce  
Subtă astă cer îndelungat,  
Căci un Dumneșeu trăește...  
Tără, el nu te-a uitat!

Ridă! ridă der streinul;  
Dea-ne ca să bem amar;  
Că-i vom înturna veninul  
Măine cu 'ndouit pahar!...  
Cel tu nu banchetuesce  
Subtă astă cer îndelungat!...  
Sus un Dumneșeu trăește!...  
Tără, el nu te-a uitat!

Alexandru A. Macedonsky.

București, 30 Septembrie 1873.

Toate grupele republicane au decis să numescă o comisiune, având însărcinarea a determina mersul ce trebuie să se urmeze în

lupta apropiată, după planul d-lui Thiers. Intrunirea generală a comisarilor va fi la 25 Octobre.

O scrisore de la Perpignan, publicată de agența diarului *le Courrier de Paris*, arată desordinea ce există aq între carlisti. Din ea se resumă celle următoare:

Principile Alfons a luat lui Castells și Saballs comanda. Primul s'a retras, secundul nu s'a supus.

Saballs a străbătut fruntaria franceză și s'a reîntors în Spania prin Navara. Don Carlos l'a primit bine și i-a dat titlul de marchis d'Alpens. Principele Alfons a trāmis lui Don Carlos u scrisore, în care îl espune conduita lui Saballs. Acesta a ordonat de s'a ucis doi soldați ai principelui și a refuzat a i se supune înaintea inamicului. Acestă scrisore a fost interceptată. Saballs a lāsāt în Catalonia o bandă, care nu se supune de cât lui și paralisēsă puterile lui Don Alfons. Principele a făcut apelu la doi generali abili, Freixa și Planas. Căpi de bandă, geloși de autoritatea acestora, refuză să se supune nouilor comandanți. Desordinea este generală.

## ULTIMELE SCIRI

**Madrid**, 10 Octobre. Proiectul poliției generale, aprobat astă-zi de consiliul de ministri, a produs o economie de 45,000 duros; poliția din Madrid va fi divizată în două secțiuni, prima ție de vigență și secunda de securitate. Prima va fi organizată milităresce. Blocul Cartagenei este complet stabilit pe mare și pe uscat. Escadra Lobo era aq dimineața ancorată în portul Mas, la patru mile de Cartagena.

Se asigură ca victoria de la Puente-la-Reina este mai importantă de cât cum se credea, carlistii erau în număr de 9000 și trupele regulate aveau 5000 de omeni. Carlistii au pierdut 130 morți, mai mult de 800 răniți. Numeroșe grupe de carlisti intră în Franca.

**Londra**, 10 Octobre. *Morning-Post* publică depeșă următoare, dată din Viena de la 9 Octobre:

«Pōrtă este în punctul de a trāmite guvernului austriac un memorandum relativ le ultimele ostilități între Turcia și Montenegro. Se confecțiōnă acum acest memorandum, care aruncă asupra Montenegrenilor culpa de totu ce s'a p trecut.

«Acest document probă că vice-consulul austriac la Banjaluca (Bosnia), D. Draganics, a fost în capul tuturor agitațiilor care au adus ruptura între Montenegro și Turcia; vice-consulul deja a fost rechiāmat de guvernul său acum cât va timp.»

**Florența**, 10 Octobre. *Diarul de Florența* ție că prin ordinul papei se studiază documentele relative la pontificatul lui Piu VI în timpul persecuțiunii revoluționare, de la 1793 și în anii următori, pentru a lua, în privința Elveției, măsurile ce fură ordonate în Franca la această epocă.

**Paris** 11 Octobre. *Gazetta Tribunalelor* scrie: Desbaterile procesului lui Ranc se vor deschide la 13 corent înaintea Consiliului IV de resbelu.

**DE INCHIRIAT** una pereche Casse noi construite; situate in Strada *Tirgovistei* Suburbia *Manea Brataru* No. 23. Acastă clădire se compune de un **Salon**, *trei odăi*, un *antreu mare*, *cuhanie*, *odae* pentru *servitori* și *piuviță* sub aceste două încăperi din urnă.  
Acastă clădire are curte singură și spațioasă, se va împrejmuia cu grilaj de fier.  
Se inchiriaza de la Sf. Dimitrie viitoru. Doritorii voru bine-voi a se adresa la magazinul **B. Căciulescu** vis-à-vis de Palatul Principelui *Starbei* callea *Mogoșoi*.

Unu profesor cu cunoștința delimba română-francesă se angajiază a preda lecțiuni particulare în pensionate, limba germană, contabilitate aritmetica comerciale. Asemenea este în stare de a pune în pozițiune persoane care nupot scri frumosi și chiar care nu știu nici de cum a scri fără distincțiune de etate și sexu, se scrie frumos în 30 de lecțiuni a se adresa str. șelari N. 11 în curte etajulu de susu.

**PENSIONATULU DE BĂETI**  
**LASCU**  
CALEA MOȘILORU No. 120.  
După cumu amu anunțatu dinainte, profesori atātu de cursulu inferioru câtu și de celu superioru din Lyceulu sf. Sava unde amu regulați toți elevii, au început meditațiunile în regulă. Elevii esterni ai acestulu Lyceu de ambele cursuri, pentru unu preciu moderatu potu a se bucura și dênșii de aceste meditațiuni în internatulul meu.  
Directore Gr. C. Lascu.



Recompensu la Expositiunea Universala Londra (1862)  
**APA DE MELISA**  
DE CARMES  
contra Apopleziei, Paralisiei, Ametelei pe mare, Colerei, Vaporilor, Nemisturării, Colicelor, etc.  
**BOYER**  
Singurii succesor alu Carmiloru  
Paris, 14, rue Taranne  
Depositu la primule case de comerțu

**CASA**  
de inchiriatu și de venitu  
Doue perechi case într'o curte, cu doue etagie, 28 încăperi, pivniță mare, trei beciuri, în strada Sfințiloru, coloroa roșia No. 70.  
Amatorii se voru adresa în aceste case la proprietari.

**De Inchiriat**  
De inchiriatu o Cassa situata în strada *Lucaci* No. 24 ce formează colțulu între doue strade, compusa din 6 camere de stăpani, cuhanie, odae de servitori, cămară, 2 pivnițe și curte pavata. — Doritorii se voru adresa la proprietari loru A. G. Bacaloglu strada *Taurulu* No. 4.

**IMPORTANTU**  
Pentru toți cei în dreptu a negocia cu articolele medicamentose: — recomandamu  
**DÉPÔT GÉNÉRAL**  
de specialités pharmaceutiques des premières maisons de Paris.  
Situatu în strada *Germană*, casele *Raska* N. 8, unde se esecuta prompt totu felulu de comande cu prețuri estine și rabatu la vanđări dupe speciala înțelegere.

**IN PLOESCI**  
A EȘIT DE SUB TIPAR  
**CALENDARUL BUNULUI CETATIAN**  
PE ANULU 1874.  
Coprindându tôte necesariile unu Calendaru Complectu cu o materie abundenta în cea ce concerne folosul.  
**DISTRACTIUNEA' ȘI ECONOMIA' CASNICĂ**  
Preciuu și unu premiū gratisu.  
**CARTEA PLOEȘTENILORU**  
INIITULATĂ  
**PHARUL**  
SAU  
Bunele Exemple ale părințiloru multu folosescu fiiloru.  
DE  
**Z. A. ANTINESCU.**  
Depositu generalu se află la Noua Librărie G. KARJEAN  
Preciulu unu exemplar lei 1 50 bani.

**IN EDITURA**  
**LIBRARIEI CH. STEFANESCU & BARASCH**  
23. STRADA LIPSCANI 23.  
A APARUT  
**CALENDARUL POPORULUI ROMANU**  
PE ANUL 1874.  
Conțindu atātu materiile necesarii unu Calendaru, cât și o colecțiune de scrieri *Litterariu, Istoricu, amuzante, Poesu și Anecdote*, între altele  
**BANUL MARACINE**  
NUVELLA ISTORICĂ FANTASTICĂ ORIGINALĂ DE D-NU  
N. D. POPESCU  
La acestu Calendaru se offeră, ca «Premiū» unu magnificu tablu litografiatu reprezentându:  
**PRIMIREA BANULUI MARACINE LA CURTEA FRANCIIEI**  
PRECIUL 2 LEI NUOI  
Cumpărătoriloru de mai multu de 25 exemplare se acordă 25 la sută rabatu.  
**GRAMATICA LIMBEI GERMANE**  
DE STEFAN TORPANU  
Profesor de limba Germană la școlă superioră de Comerțu din capitală.  
Opu aprobatu ca carte didactica de către onor. Ministeriū alu Instrucțiunei publice.  
PRECIUL 3 LEI NUOI

**DOCTORU VALENTINEANU** Anunță onorabililoru sei clienti că s'a întorsu în Capitală. Calea Șerban-Vodă No. 4.

**FABRICA ROMANĂ DE BĂUTURI GAZOASE**  
A LUI  
**COSTANTIN PORUMBARU**  
Strada Sfinții Apostoli No. 28  
Mare scădământu de prețuri.  
Leu Bani  
Apă gazoasă: Unu siphon mare — 20  
Unu siphon micu — 10  
Limonade gazoase: Lămăe, Vanilie, Portocale, Smeură, Chitră, Smeură cu rum Ananas. Un siphon micu — 30  
Apă feruginosă (gazoasă) de București: Conținutulul unei butelii — 25  
NB. Pentru ca onor. Publicu să potă distinge produsele acestei fabrice, siphonele suntu franceze de la I. Hermann-Lachapelle din Paris și portă inscripția **CONSTANTIN PORUMBARU**, București.  
Transportu la domiciliu. A se adresa franco. prin Postă.



**La Libraria H. C. Wartha**  
STRADA LIPSCANI No. 7.  
Se găsecu cărțile necesarie pentru școlele primarie și gmnasiale, precum și tôte obiectele de scrisu, desemnatu etc.  
Preciuri fôrte avantagiöse.  
**FLORI DE TEIU** se cumpără în cantitate mare de H. C. Wartha strada Lipscani 7.

**Dr. Vlădescu** Dupe ce au visitatu în Europa clinicile cele mai celebre de ochi și urechi, întorcându-se din voiagiū, și a reiatu clientela.  
Domiciliu, Strada Polonă No. 27. lângă Biserica Batistei

S'a depus spre vânđare în București strada Academiei No. 20.  
**TABELE DE DEBITU (silito)**  
Ce suntu obligati D-nii comercianți de beuturi spiritöse apune deasupra stabilimentulu în virtutea Art. 13 din lege respectivu pe prețu de patru lei bucata.